

REČ PRREĐIVAČA

Zahvaljujući razumevanju uredništva našeg časopisa TEME, koje je prepoznalo *sport* kao *temu* koja zaslužuje da se sagleda iz različitih uglova, u prilici smo da u ovom broju ukažemo na, pre svega, njegovu upotrebnu vrednost u politici i biznisu. Osim toga tu su i radovi koji osvetljavaju i neke druge aspekte sporta koji će pomoći da se sagleda sva njegova složenost.

Brojne definicije sporta koje, svaka na svoj način, ukazuju na neke od njegovih karakteristika, ipak imaju jedan zajednički imenitelj, a to je agon. Zapravo agon, odnosno želja i potreba za nadmetanjem (sa samim sobom ali i drugima), u osnovi je sporta. I svaka forma fizičkog vežbanja koja ima kao cilj nadmetanje, da bi se pokazalo da (smo) bolji od sebe samih ili drugoga pored sebe, zapravo izdvaja sport u posebno područje fizičke kulture.

Od najranijih civilizacija pa do vremena i civilizacije u kojoj mi živimo, sport je uvek bio, baš zbog svoje agonističke podloge, rado korišćen za potrebe politike i biznisa. Ona poznata Juvenalova poruka rimskim lumpenroleterima „*Panem et circenses*“ (Hleba i igara), nije samo iskazani cinizma prema društvenoj stvarnosti toga vremena, već i duboko promišljena slika animalne potrebe ljudi za hranom i zabavom. Ova promišljena slika odnosa čoveka prema sopstvenoj stvarnosti, tako jednostavno kazana, traje vekovima. Menjaju se samo objašnjenja i opravdanja, u zavisnosti od datog društvenog trenutka, za njenu primenu.

Zbog toga je sport, koji je odavno ostao bez igre, tako pogodan za omamljivanje i pasivizaciju ljudi. Od vremena rimskog *Cirkusa maksimusa* i *Koloseuma*, pa do današnjih sportskih stadiona i televizijskih prenosa, stalno se radi na stvaranju što brojnije gledališne mase ljudi. Ta gledališna masa, koja je svakim danom sve brojnija, zbog svoje zabave (gledanjem drugih kako se nadmeću i bore) i „dostupne hrane“, ne želi da se meša u uređenje sopstvenog života i društvene stvarnosti u kojoj se nalazi. Zbog te ogoljene činjenice svi političari, u svim zemljama sveta, koriste sport za ostvarenje svojih političkih ciljeva. Naravno, i biznismeni koji su uvek pored, ili ispred, političara, ne žele da propuste šansu da koristeći sport uvećaju svoj profit. I tu nastaje, zapravo, razmišljanje o raznim (zlo)upotrebama sporta.

Nekadašnji atributi sporta - *vaspitanje, socijalizacija i zdravlje*, zamenjeni su novim – *profesionalizacija i profit*. „Novo vreme“ ne samo da je zahtevalo i „novog čoveka“, već je i sportu promenila ulogu. Da bi

utilitarnost sporta bila što bolje iskorišćena moralo je da dođe i do promene atributa sporta. Profesionalizacija sporta je u direktnoj korelaciji sa spektaklom (sportskim) koji privlači masu gledalaca. A ta masa gledalaca, ne samo da samu sebe pasivizira i otupljuje društvenu oštricu, već je odličan izvor za ostvarenje profita. I tu se zatvara krug unutar koga se nalazi veliki deo razmišljanja o sportu.

Naravno, naša razmišljanja o sportu, koja su i u ovim radovima pokazana, ipak žele da ukažu (i) na neophodnost otklona od ovakvog odnosa prema sportu. Ovakvo nastojanje je samim tim i naznaka da je neophodan i otklon od arhetipa zapadnog čoveka. Ovo je potrebno iz jednog vrlo jednostavnog razloga: ovaj arhetim zapadnog čoveka se formira protiv svih prirodnih zakona i zasniva se isključivo na hedonističko – darvinističkom pogledu na svet. Shodno tome, zapadni čovek, smatra da je upotreba svakog sredstva, radi ostvarenja svojih ciljeva – dozvoljena.

Solženjicin je, govoreći o slobodi, u vreme polarizacije sveta na Istok i Zapad, rekao: *Zapadni tip slobode* podrazumeva da se čini ono što pričinjava zadovoljstvo, *istočni tip slobode* podrazumeva dobrovoljno prihvatanje jarma, a *hrišćanski pravoslavni tip slobode* podrazumeva samoograničenje i samostešnjenje sebe radi drugih. I upravo u ovom poslednjem, hrišćansko – pravoslavno poimanju slobode, treba tražiti put ka rehabilitaciji sporta u celini. A do tada treba raditi, govoriti i pisati, kao što to i ovom prilikom činimo, kako bi se sport vratio svojim starim atributima.

To je, znamo, teška misija, ali moguća. „Ne daj se zlu nadvladati, nego nadvladaj zlo dobrim.“ (Rim. 12, 21). Ova apostolska poruka Rimljanima, kao i Juvenalova sentenca, jasno pokazuju, i u našem vremenu, kojim putem treba da idemo i kako da se ponašamo.

Gost - urednik
Nenad Živanović